מחוון למורה

מחוון: חלומות פרעה ועליית יוסף: "הנמצא כזה"

1. חלום א: שבע פרות יפות ושבע פרות רעות עולות מן היאור; הרעות אוכלות את היפות. חלום ב: שבע שיבולים מלאות ושבע דקות; הדקות בולעות את המלאות. הפתרון לשניהם: שבע שנות שובע ואחריהן שבע שנות רעב.
2. למשל "אֱלֹהִים, יַעֲנֶה אֶת־שְׁלוֹם פַּרְעֹה" (טז); "אֵת אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עֹשֶׂה, הִגִּיד לְפַרְעֹה" (כה); גם כח ולב. המטרה: לייחס את החכמה ואת העתיד לאלוהים, לא לעצמו.
3. רש"י: "אֵין הַחָכְמָה מִשֶּׁלִּי"; אלוהים ישים תשובה בפיו. ספורנו: יוסף אומר שיש בוודאי פותרים מלבדו; הוא לא מציג את עצמו כיחיד.
4. למנות "אִישׁ נָבוֹן וְחָכָם" על ארץ מצרים; למנות פקידים; לאסוף חמישית מן היבול בשנות השובע ולשמור אותו "לְפִקָּדוֹן לָאָרֶץ" לשנות הרעב.
5. מנשה: "כִּי־נַשַּׁנִי אֱלֹהִים אֶת־כָּל־עֲמָלִי, וְאֵת כָּל־בֵּית אָבִי". אפרים: "כִּי־הִפְרַנִי אֱלֹהִים, בְּאֶרֶץ עָנְיִי". יוסף מבקש לשכוח את הסבל, ובכל זאת מצרים נשארת בעיניו "אֶרֶץ עָנְיִי"; השמות עבריים.
6. תשובה טובה: ענווה ויראה (טז), הבנה של אחדות החלומות (כה), חכמה מעשית ותכנון (לג-לו). רמב"ן: פרעה מדגיש בפני עבדיו שלא יימצא מצרי כמוהו כי יוסף עברי, ולכן ההכרה ב"רוּחַ אֱלֹהִים" היא שמצדיקה את המינוי. ניקוד מוצע: שלוש ראיות × 5, רמב"ן 5.

פרשנות מסומנת כפרשנות (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ופרשנים נוספים מתוך ספריא). נוסח הפסוקים ממכון ממרא; שם ה׳ מובא בכתיב ה׳. ממלכתי: סיפורי יוסף ואחיו (בראשית לח-נ) נלמדים בחטיבה העליונה בלימודי התנ״ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ודיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ומדרש); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.